

VERTALING TEKST: LUC VANDENBOSCH
FOTOS: EDDY ABTS

LE JARDINET

SOMS MOET JE NAAR HET VERLEDEN TERUGGRIJPEN OM OPNIEUW TE BESEFFEN WAT ONS EIGEN KLEIN GELUK BETEKENT. WAT HIERNA VOLGT IS EEN ECOLOGISCH SPROOKJE UIT 1892 (JA JULIE LEZEN HET GOED, 1892). DOOR DE EEUWEN HEEN HEBBEN SPROOKJES TROUWENS HUN DEUGDELIJKHEID BEWEZEN. WELAAN DUS! VIA EEN GOEDE WIND DIE VOOR HET GEMAK DE GEDAANTE HAD AANGENOMEN VAN EDDY ABTS, BEHEERDER VAN ROCHER DU NÉVIAU À DAVE, DWARRELDE HET OP MIJN BUREAU NEER. EDDY INSPIREERDE MIJ OM DE LEGENDE DIE VERSCHEEN IN HET « JOURNAL DE BRUXELLES» OP ZATERDAG 10 SEPTEMBER 1892 TE VERTALEN.

Ik laat nog even één van de erven van de schrijfster, Jean de Wasseige, aan het woord:

« Het verhaaltje werd opgetekend door mijn achtergroottante juffrouw Hélène de Wasseige. Ik weet echt niet of zij het zelf verzon of dat zij een oude dorpslegende opdiepte, zoals zij zelf beweerde. Wat er ook van weze, het is knap en pretentieloos geschreven en het baadt helemaal in de sfeer van het negentiende eeuwse romantisme. Mijn tante nam deel aan een lezerswedstrijd van het « Journal de Bruxelles ». Het werd gepubliceerd op de frontpagina. »

Ik zal jullie een legende vertellen uit mijn dorpje. Van een legende spreken, is eigenlijk wat te sterk uitgedrukt, want wat volgt is vele jaren geleden echt gebeurd en wat meer is, mijn familie was bevoorrechte getuige.

Ik woon aan één van de prachtigste oevers van de Maas, waar de rivier op zijn mooist is, en kastelen en villa's uitblazen aan de boorden van het water en sierlijke boten voren trekken in de stroming. Hier getuigt alles van een majestueuze bekoorlijkheid. De tuinen zijn ware bloemenzeeën, waarin riante woningen zich behaaglijk koesteren.

Ik houd van ons romaans kerkje met zijn klokkentoren die slechts zichtbaar is door een scherm van uitbundige boomkruinen.

Bovenal bewonder ik onze rotsen. Ze schitteren. Hun kleinste kloofjes en richeltjes spreken mij aan. Ik geniet van de zon die hun kleurenschakeringen in de verf zet. Het violet en het grijs van de rotsen versmelten met het groen van de bladeren. De herfst tooit de beuken in geel en bruin, en de eiken in donkergroen. Zij zijn een streling voor het oog. Steeds opnieuw zorgt de gang van de seizoenen voor hun verbluffende uitstraling en hun hernieuwde aantrekkingskracht.

Elke rots kreeg een naam. Vooreerst is er Le Lion couché, die zijn kop fier opricht om de Maas en zijn aangelanden te monstereën als maakten zij deel uit van zijn kroondomein. Daarna is La Grosse tête aan de beurt, dat de weiden van Neviau domineert, zoals een balkon de leegte onderdak biedt, en dat uitziet op de rivier die een schilderachtig eilandje omarmt. Vervolgens valt mijn blik op Le trou des Nutons, een legendarische grot, en eindelijk komt Le Jardinnet in het vizier.

Als kind vroeg ik aan mijn vader wat Le Jardinot betekende. Hij vertelde een verhaal van uit de tijd van zijn grootvader. Of gebeurde het in de vorige eeuw, toen zijn overgrootmoeder nog leefde?

Er woonde in Dave een doofstomme jongen. Hij was nooit naar school geweest. Zijn familie keek amper naar hem om. Hij werd uitgelachen en hij was het voorwerp van wansmakelijke grappen. De andere kinderen bekogelden hem met stenen. Hoe ongelukkig voelde dit kind zich! Tevergeefs probeerde hij weg te lopen. Op een dag verdween hij plots gedurende vele uren, en bij zijn terugkomst lachte hij uitbundig. Geen mens die bevroedde wat hij ondertussen uitgespookt had.

Ook de volgende dagen was het alsof hij 's morgens oploste, om slechts na geruime tijd opnieuw op te duiken met een stralende glimlach. Na enige tijd merkten de veehoeders van Neviau verrukkelijke rozen, schitterende zonnebloemen en sprankelend witte damastbloemen op in de barsten van de rotsen. Dat die prachtige bloemen uit de goede oude tijd uitgerekend op deze schrale bodem bloeiden, was een heerlijke gewaarwording. Iedere inwoner van het dorpje was stomverbaasd en ging aan het gissen.

Helaas, wie zoekt die vindt. En op een goeie dag ontdekte een bende jongelui een koord dat vastgebonden was aan de voet van een boom. Zij grepen het touw beet en gleden naar beneden. In een handomdraai landden zij tussen de bloemen van de arme jongen. Eenmaal die toegang gekend was, volgden anderen. De bloemen werden weggeplukt en het tuintje werd vertrappeld. De ongelukkige moest meemaken dat zijn kunststukje naar de bliksem geholpen werd. Hij begreep het niet.

Diep ontgoocheld vond hij de kracht niet om terug te vechten. Hij weende bittere tranen. Zijn hart was gebroken. Verslagen keerde hij huiswaarts. Nooit nog zou hij terugkeren naar het oord dat hem zo dierbaar was, waar hij eindelijk het geluk gevonden had ver verwijderd van de boosaardigheid van de dorpsbewoners. Voor de arme jongen was het welbehagen dat zijn ganse wezen doorstroomd had, voorgoed verdampt. Het opperste genot iets eigenhandig verwezenlijkt te hebben, was verdwenen. Het plezier iets waardevols te bezitten, was in rook opgegaan. Een intens verdriet was in de plaats gekomen. En zoals een waakvlammetje dooft, zo deemsterde de jongen weg. Zijn geluk duurde amper enkele dagen, wat op zich opmerkelijk was. Is deze vertelling die mij in mijn jeugd zo aangegrepen en ontroerd heeft, geen verhaal van alle tijden? Is dit niet ons verhaal?

WIT ZONNEROOSJE

DE GAMANDERBREMRAAP

Voor sommigen waren de Nutons* teruggekeerd om te doen waar ze goed in waren. Voor anderen was er sprake van een bovennatuurlijke kracht die op miraculeuze wijze bloemen liet ontspruiten. Toen ze evenwel aandachtiger toekeken, ontwaarden ze een menselijke gedaante, die de bloemen met alle mogelijke zorgen omringde. Hij zorgde voor aarde en begoet hen, zonder oog te hebben voor de onherbergzaamheid van deze plek. Elk uur van de dag vertoefde hij in hun midden.

Niet lang daarna herkenden ze de paria van het dorp, de doofstomme jongen die zij allen de rug toegekeerd hadden. Ze begonnen zich af te vragen hoe hij het klaarspeelde om daar te geraken. Le Jardinot leek immers onbereikbaar, zowel van onderuit als van bovenaf. En toch slaagde de doofstomme jongen er elke morgen in, en als hij 's avonds afdaalde, was hij overgelukkig.

Heeft niet elkeen zijn eigen tuintje? Een verborgen hoekje in ons hart, waar wij rozen en andere kostbare bloemen cultiveren die het leven aangenaam maken, zoals een sprankel geluk, een portie hoop en een korf illusies.

Ik kan nog veel mooie vertelsels over mijn fijn dorpje neerschrijven en jullie wonderlijke plekken leren kennen. Maar dat zou massa's toeristen op de been brengen. En die zouden ooit mijn koord ontdekken. En dan zou alle charme voor mij verdwijnen als sneeuw voor de zon.

Mijn oprechte dank aan André Schoofs - uitgever van het vroegere tijdschrift 'Pays de Dave et de Longeau' - en de familie de Wasseige, beiden nog steeds woonachtig in Dave.

*Les Nutons zijn legendarische dwergjes die deel uitmaken van het Waalse cultureel erfgoed.